THE DAILY HEBREW JOURNAL
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Ltd. —
251 - 253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates — $5.00 Per Year
Single Copy — 2 Cents
Entered as Second Class Mail Matter at C.P.O. Toronto Ontario January 22nd. 1913

א שטענדיגע ליגע אין דער איינציגער מיטעל

פאלגענדער בריעף פארדיענט אלעמענס אויפמערקזאמקייט:

ווערטער רעדאקטאר!

אין דער צייט וואס עס טומעלט זיך אזוי אין שטאדט מיט דעם פיש - סטרייק, דענק איך, עס וואלט ניט געווען קדום אויפצוהייבען פאלגענדעס:

דאס ערשטע איז וועגען רענט. וואס איז געווארען מיט די לענדלארדס? זיי ווייסען שוין גאר קיין גרענעץ נים. מען העכערט די רענט, דאס עס איז פשוט אוממעגליך פאר ארבייטער צו קענען עקזיסטירען. פאר צוויי יאהרען האבען זיי געהעבערט די רענט, פאר א יאהרען נאכאמאהל און יעצט ווייטער. קען מען דען גאר ניט העלפען דערצו? איז שוין נאר קיין מיטעל ניטא עס צו קענען קאנטראלירען, אז יעדער לענדלארד זאל ניט רייסען פון טענענט די הויט וויפיעל ער וויל. ספּעציעל פון א פאמיליע מיט א 5—6 קינדער. וואו זאל דער ארבייטער עס נעהמען?

דאס צווייטע איז וועגען פוטער. וואס איז יעצט געווארען מיט דעם ארטיקעל? איז עס שוין אזוי ווייט דערגאנגען, אז די רייכע דארפען מאכען מיליאנען, און דעם ארעמען ארבייטער'ס קינדער דארפען האבען קוים א טרוקען שטיקעל ברויט אהן פוטער.

איך האב פאריגע וואך געלעזען, דאס איינס פון די מיטלען, וואס די עלליים ווילען אננעהמען צו פארטרייבען דעם באלשעוויזם פון אייראפא, איז שיקען שפייז. ווארום זעהען זיי ניט, דאס די ארבייטער אין די אייגענע לענדער, זאלען קענען געבען זייערע קינדער וועניגסטענס א שטיקעל ברויט מיט פוטער.

מיט אכטונג,
ש. ליפסקי.

דער שרייבער פונ'ם בריעף בארירט נאר צוויי זאכען, רענט און פוטער, אבער עס זענען פאראן א גאנצע רייהע ארטיקלען, איך וועלכע דער יקרות איז א קינסטליכער. און מען וואלט זיי געקענט באקומען פיעל בילינגער, ווען מען וואלט עס נאר מוטיג פארלאנגט און געפאדערט.

אליין קען מען גאר ניט טו'ן, פאראייניגט אבער, קען מען פיעלעס דערגרייכען. אום צו האבען ערפאלג, מוז מען קודם כל זיין גוט ארגאניזירט, און דער איינציגער וועג דערצו איז א שטענדיגע ליגע, וועלכע זאל יעדען טאג פון יאהר אכטונג געבען אויף דעם, אז דער עולם זאל ניט באַריסען ווערען.

פיעלעס קען באקעמפט ווערען דורך סטרייקס, אנדערעס קען באַקעמפט ווערען דורכ'ן געזעץ; מען דארף אבער האבען ווער עס זאל דאס נעהמען אויף זיך, און דאס קען נאר א שטענדיגע ארגאניזאציע, א ליגע פון די קאנסומער'ס אדער געברויכער. אזא ליגע וואלט געקענט אכטונג געבען אויף אלעס.

א שטענדיגע ארגאניזאציע — דאס איז דער איינציגער מיטעל צום יקרות - איבעל, איך וויפיעל ער קען בכלל באקעמפט ווערען.

אינטערעסאנטע ציפערן וועגן אונזער שול-סיסטעם

אין דער רעדע, וואס האנארייבל דר. קאדי, דער אנטאריער בילדונגס - מיניסטער, האט געהאלטען פאר דער לעגיסלאטור, וועגען די רעפארמען, וועלכע דארפען איינגעפיהרט ווערען אין דעם שול - סיסטעם, האט ער אויך געגעבען אייניגע ציפערן, וועלכע זענען גאנץ אינטערעסאנט. צווישען אנדערע ציפערן האט ער אויך מיטגעטיילט, אז עס זענען פארהאן אין אנטאריא:—

6,103 „פאבליק סקוהלס".
11,274 „פאבליק סקוהל" לעהרער.
457,616 „פאבליק סקוהל" שילער.

חוץ דיזע שולען זענען אויך פארהאן די „סעפּעריט סקוהלס", און וועגען די לעצטע האט דער בילדונגס - מיניסטער געגעבען פאלגענדע ציפערן:

137 „סעפּעריט סקוהלס".
241 לעהרער.
5,104 שילער.

די געבראכטע ציפערן זענען גענוג איבערצייגען, אז אבוואהל די פראווינץ אנטאריא האט א צווייפאכיגע שול - סיסטעם, איז אבער פאקטיש פארהאן נאר איין סיסטעם, די סיסטעם פון די אלגעמיינע פאלקס - שולען.

מיליאנען און פרינציפען

דער אונאפיציעלער באלשעוויסטישער אמבאסאדאר מארטענס, וועלכער האט אויפגעשלאגען זיין הויפט - קווארטיר אין ניו יארק, פארצייכענט, ווי די גאנצע אמעריקאנער פרעסע גיט איבער, גרויס ערפאלג. זייט ער האט באקאנט געמאכט, אז ער האט דעפאנירט צוויי הונדערט מיליאן דאלאר אין געלד, ווערט ער באווארפען פון פיעלע געשעפטס - לייט מיט אנפראגען וועגען געשעפט. און אפילו אזא ריזע פון דער אמעריקאנער אינדוסטריע, ווי טשארלז שוואב פון דער „בעטלעהעם סטיל קאמפאני" זוכט אויך מיט מארטענס'ן צו שליסען געשעפטס - פארבינדונגען.

צו דער זעלבער צייט, וואס אין פארשיעדענע ווינקעלאך פון לאנד גרינדען זיך אפילו ספעציעלע ארגאניזאציעס צום קאמף מיט'ן באלשעוויזם, זוכט אבער דער אמעריקאנער קאפיטאל צו קומען אין באציהונגען, וועלכע אנערקענען אין א געוויסע מאס די סאוועטען - רעגירונג.

פרינציפיעל איז מען טאקע געגען לענינ'ען און זיין רעגירונג, אבער דארטען וואו עס שמעקט מיט מיליאנען דאלאר פראפיט, דארטען פארבייגט מען פרינציפען.

און נאך זאגט מען, אז קאפיטאל איז זיך געגען באוואוסטזיניג.

יעקב דע האאז וועגען פאלעסטינא און אידען רעכט

עקזעקוטיוו סעקרעטער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע צוריק פון פאריז ערקלערט אז ציון אידעאל איז געזיכערט א דאנק דער אמעריקאנער פריעדענס דעלעגאציע. זיין מעסעדזש צו די ציוניסטען איבער'ן לאנד

עס איז טאקי אמת, איך בין זעהר מיעד, האט מר. דע האאז אנגעהויבען זיין אינטערוויו, אבער פון דעסטוועגען בין איך זעהר צופריעדען צו טהיילען זיך מיט אייך אין קורצען מיט מיינע מיינונגען וועגען דער לאגע און ספעציעל איבערצוגעבען א גרוס צו אלע אונזערע חברים איבער'ן גאנצען לאנד, יא, אונזער חלום האלט ביים פארווירקליכט ווערען. איך בין גליקליך צו ברענגען אט דיזע גוטע בשורה. עס איז טאקי ריכטיג אז דאס לעצטע ווארט קען ניט געזאגט ווערען ביז דער לעצטער דאקומענט וועט אונטערגעשריבען ווערען און פארזיגעלט ווערען, זייענדיג אבער אין נאהענטע פארבינדונגען מיט די מענשען וואס האבען צו זאגען אין דיזער אנגעלעגענהייט, האבענדיג די געלעגענהייט פיעל מאל צו זיין אין האטעל קרילאן, וואו די דעלעגאטען פון אונזער גרויסע רעפובליק זיצען ביי זייער ארבייט און רופען ארויס די גרויסע באוואונדערונג פון אלע אנדערע פעלקער — קען איך אייך זאגען אז אונזערע אינטערעסען זיינען געשיצט און אז דאס, צו וועלכען דאס אידישע פאלק האט געשטרעבט שוין צוויי טויזענד יאהר האלט ביים אונטערגעשריבען ווערען. עס איז איבעריג צו זאגען אז ענגלאנד טהוט איהר בעסטעס, זייט דעם היסטארישען באלפור דאקומענט האבען מיר זיך דאך שוין צוגעוואוינט צו קוקען אויף איהר ווי אויף אן עלאי און צו בעטראכטען עס אלס זעלבסט פערשטענדליך. איך האב אבער ניט גענוג ווערטער צו בעשרייבען אייך דעם נאבלען אינטערעס און די איבערגעגעבענע אונטערשטיצונג, וואס די אמעריקאנער פריעדענס דעלעגאציע מיט'ן פרעזידענט אן דער שפיץ ווייזט ארויס צו דעם ציון אידעאל.

— און וואס איז מכח אונזערע שונאים? — האב איך איהם איבערגעבראכען.

ביי מר. דע האאזען האט זיך אויף איין מאל די שטימע געענדערט. אויף זיין פנים האט זיך ווי א שווארצער טרויער ארויפגעצויגען.

— אונזערע שונאים? איהר מיינט מן הסתם אונזערע אידישע שונאים, ווייל צווישען די ניט אידען איז איצט כמעט שווער צו קריגען א ריכטיגען גענער, וועלכער זאל ניט איינזעהן די ריכטיגקייט פון אונזערע שטרעבונגען און די מעגליכקייט פון זייער פארווירקליכונג.

— איך וואלט אייך פיעל געקאנט דערציילען, האט ער נאך א ווייל'ע פארטגעזעצט, וועגען אונזערע שונאים ביי דער ארבייט. עס איז אבער גלייכער וואס וועניגער דערפון צו רעדען, ווייל עס איז א בושה פאר זיך און א חרפה פאר אנדערע. בלויז איין ביישפיעל, שטעלט אייך פאר פאלגענדעס בילד: איינער פון אונזער אמעריקאנער ציוניסטישער דעלעגאציע ווערט איינגעלאדען צו א זעהר איינפלוסרייכער אסימילאטארישער פאמיליע. ביים עסען, ווען מען האט זיך צורעדט דערצעהלט די בעל בית'טע אז ערשט פריהער מיט עטליכע טעג איז ביי זיי אין הויז אבגעהאלטען געווארען א זעהר וויכטיגער באנקעט אויף וועלכען עס איז געווען אנוועזענד לאיד דזשארדזש. דאס ווייב האלט אין מיט'ן דערצעהלען, און ביי דעם בעל בית בייטען זיך די קאליערען אין פנים. ער בעקעט, ער הוסט ער ווישט זיך די נאז. די בעל בית'טע אבער זעצט פארט איהר ערצעהלונג, אויפ'ן באנקעט זיינען געווען אנוועזענד זעהר וויכטיגע פערזאנען פון די איינפלוסרייכסטע אידישע פאמיליען. זי רעכענט אויס די נעמען. און זיי האבען געהאלטען אין בעוויינען צו לאיד דזשארדזש אז ער דארף צוריקרופען די פאלעסטינא דעקלערישאן. און לאיד דזשארדזש האט דער לעצטער גענומען דאס ווארט און געפרעגט ווי אזוי זיי שעהמען זיך ניט אז ער, א קריסט, דארף פאר זיי פארטיידיגען דאס ביסעל פאלק.

— זיינען אייך בעקאנט, — האב איך איהם געפרעגט, — די שארפע פארווירפע, וועלכע מען האט פאר דער לעצטער צייט געמאכט אונזער ארגאניזאציע פאר ניט ארבייטען גענוג פאר אידען'ס רעכט?

— געוויס זיינען זיי מיר בעקאנט. מיט אונזערע גענער אבער איז פונקט ווי מיט דעם פאלקס ווערטעל וועגען דער שלעכטער שוויגער: געה איך גיך, רייס איך די שיך, געה איך פאמעלעך, זאגט זי איך קריך. ארבייטען די ציוניסטען פאר אידען רעכט קומען די גענער און טענה'ען: זאלען זיי אונז לאזען צורוה. זייענדיג פארטיעפט אין דער ארבייט פאר ציון זיינען זיי ניט פעהיג צו ארבייטען פאר אידען רעכט. ארבייטען מיר פאר ציון קומען זיי און שרייען: אט ציוניסטען זיי ארבייטען ניט פאר ציון נור פאר אידען רעכט. ווען איך הער אט דיזע קריטיקען דערמאהן איך זיך אן אנעקדאט וואס איך האב אמאל געהערט דערצעהלען: א בעל דרשן איז אמאל דורכגעפאהרען דורך א געמיינדע אין מעהרען. ער האט צונויפגענומען די אידען און האט פאר זיי געהאלטען א דרשה, ערקלערענדיג זיי דעם זין פון עם גלות. ארויסגעהענדיג פון דער שיל און זייענדיג אויפ'ן וועג א היים האט זיך איין איד שטארק צוואויינט. וואס וויינסטו? האט איהם איינער געפרעגט. איך האב גאר ביז אהער ניט געוואוסט ווי שלעכט עס געהט מיר.

יאהרען לאנג האבען מיר ציוניסטען אנגעוויזען די אידישע מאסען אויף דעם זין פון דעם גלות, און ווען פיעלע פון אונז האבען זיך ערשט קוים איצט דערמאנט ווי שלעכט עס געהט אונז — וואס זיינען מיר שולדיג? דער אמת איז אז די פראגע פון נאציאנאלע רעכט איז איינע פון די קאמפליצירטעסטע פראבלעמען, ווייל זי איז ענג צוזאמענגעבונדען און צוזאמענגעפלאכטען מיט דעם אינערען לעבען פון פיעל פעלקער. איך קען אייך דייטליך ניט זאגען ווי עס האלט איצט די לאגע אין דיזער פראגע, ווייל ווען איך האב פערלאזט פאריז איז נאך אלין אנגעגאנגען א פיבערהאפטע טהעטיגקייט וועגען עררייכען א פערשטענדיגונג צווישען די פערשידענע אידישע שטרעמונגען און דער פראגע וועגען נאציאנאלער אדער מינאריטעטען רעכט. וואס איך קען אייך אבער זאגען איז אז די אמעריקאנער דעלעגאציע פון דעם אידישען קאנגרעס ארבייט שווער און טהוט איהר בעסטעס.

— און וואס איז מכח די גרענעץ־ליניען פון ארץ ישראל?

— ווי איך האב אייך שוין געזאגט איז ביז די פריעדענס קאנפערענץ וועט אפיציעל ניט אונטערשרייבען איהר באשלוס לאזט זיך גאר ניט זאגען. די פראגע וועגען די גרענעצען פון א לאנד איז א פראגע פון עקספערטען, און ווירקליך זי ווערט טיכטיג שטודירט אין איינער פון די קאמיסיעס פון דער פריעדענס קאנפערענץ. מיר האבען אבער אלע גרינדע צו זיין זיכער אז אויך אין דיזער הינזיכט וועט די פראגע בעשלאסען ווערען צו אונזער גינסטען.

— האט איהר עפעס א מעסעדזש פאר די ציוניסטען?

— געוויס האב איך. מיר האבען איבערגעלאזט אונזערע חברים אין פאריז צו פארענדיגען די ענגלישע און פאליטישע זייט פון אונזער ארבייט. און מיר האבען זיך אויפגענומען אהער צו נעהמען זיך צו דער ארגאניזאטארישער זייט פון אונזער אויפבויאונגס ארבייט. אונזער פיטסבורגער פלאטפארם האט ביי אונזערע חברים פון יענער זייט ים ארויסגערופען גרויסע אנערקענונג. די ציוניסטען פון אלע לענדער שטימען איין מיט אט דיזע אונזערע פלענער, און פארשטעהען אבצושאצען די גרויסע וויכטיגקייט פון אמעריקאנער ערפאהרונג און סיסטעם. די אויגען פון אלע ציוניסטען אויף דער גאנצער וועלט זיינען איצט געווענדעט צו אונזער ארגאניזאציע. אונזערע שונאים ווארטען בלויז אויף א געלעגענהייט אז מיר זאלען ווערען שוואכער. מיר מוזען קומען צו אונזער נעקסטער קאנווענשאן אזוי שטארק ווי נור מעגליך. לויט מען האט מיר מיטגעטהיילט געהען מיר האבען א מעמבערשיפ - דרייוו קאמפיין. איך ווינש אז אלע אונזערע חברים זיינען דורכגענומען א יאהר פון שווערע ארבייט. עס וואלט זיך מיר זעהר געוואלט זאגען זיי, אז זיי קענען נעהמען א קליינע וואקיישאן, אידער אבער איז די צייט נאך ניט געקומען דערפאר. אונזערע שונאים וואטשען אונז. מיין מעסעדזש איז דערפאר: חברים צו דער ארבייט!

* * *

מיט דער זעלבער שיף וואס מר. דע האאז איז אנגעקומען זיינען אנגעקומען די צוויי בעקאנטע ציוניסטישע פיהרער, מרס. פעלס, און ב. ראזענבלאט. מר. דע האאז איז געווען איינגעלאדען צו ערשיינען פאר דער פריעדענס קאנפערענץ אלס איינער פון די ציון דעלעגאציע.

דער גרויסער טעות פון די מזרחים

פון הרב יצחק יעקב אסתרוהאן

פיעלע שעהנע אידעאלען זיינען אין אונזער וועלטעל געבוירען געווארען, אידעאלען וועלכע האבען געקענט אויפטאן פיעל גוטעס פאר דעם אידישען פאלק. היות אבער עס איז ניט געווען ווער עס זאל דיזע אידעאלען וואטשען און זיי געבען דאס סיסטעם פון א פאלקס - בעוועגונג, עס איז ניט געווען ווער עס זאל זעהן אז דיזע אידעאלען זאלען ניט ארויין אין דער הפקר נאס, וואו יעדער זאל זיך קענען נעהמען דאס רעכט צו קאמאנדעווען — זיינען די שעהנסטע פון זיי אבגעלענקט געווארען אין ניט פאסיגע ריכטונגען און האבען פערלוירען זייער הייליקייט.

אלס בעסטער ביישפיעל קען אונז דיענען דער חסיד'יזם, וועלכער איז געשאפען געווארען פון רבי ישראל בעל שם טוב און זיינע נאכפאלגער די גרויסע תלמידים, ווי דער בעל התניא און אנדערע. דיזע אידעע איז געווען זעהר שעהן און ערהאבען, און א דאנק איהר פרעהליכקייט, האט זי פיעל מיטגעהאלפען אויפצוהייבען דעם גייסט פון דעם אידישען פאלק אין דעם אידישען גלות, און איהם געגעבען כח איבערצוטראגען פיעלע פון זיינע שרעקליכע ליידען. היינטיגען טאג נאך בעוואונדערען אונזערע גרויסע משכילים דעם אמאליגען כח פון דעם חסיד'יזם, מיט זיין שעהנער פאעזיע, דער אומגליק אבער איז בעשטאנען אין דעם וואס די גרינדער פון חסיד'יזם האבען ניט געהאט אין זיך די ארגאניזאציאנס קראפט צו זעהן אז ער זאל ניט אראפגעהן פון זיין אמת'ער שיטה, און אט אזוי איז דיזע וואונדער - שעהנע אידעע געווארען הפקר און יעדער האט זיך געקריגט אין איהר נאמען. דער שעהנער חסיד'יזם האט פארלוירען זיין אמת, האט אויפגעהערט צו ברענגען נוצען צום גאנצען פאלק, האט זיך פארוואנדעלט אין א ביזנעס צו הייליגע קראנקע און פויל עקרות זיין, און יעדער איינציגער מיט א גייסט פאר שעהנקייט האט זיך געמוזט דערווייטערען פון דיזען סארט חסיד'יזם.

מיר פרומע אידען וואלטען פון דיזען ביישפיעל פיעל געדארפט לערנען. עס האט גענומען יאהרען, אפפערוויליגקייט און אונענדליכע שווערע ארבייט פון אונזער גרויסען אונשטערבליכען פיהרער, הערצל ע"ה, ביז די ציוניסטישע ארגאניזאציע איז אויפגעבויט געווארען. עס האט גענומען צוויי טויזענט יאהר פון דעם פינסטערען און ביטערען גלות ביז מיר זיינען ענדליך צוגעקומען צו דער מדרגה אנערקענט צו ווערען אלס א פאלק ביי אלע גרויסע מעכטע. צו ווילען מיר אט דיזע ערפאלגען אויף איינמאל צו ברעכען און פערניכטען?!

ווען איך קוק זיך צו צו דער פאלישער טאקטיק וואס אייניגע פון אונזערע מזרחי פארשטעהער פיהרען איצט, דערמאהן איך זיך, ניט ווילענדיג, אין דעם „סמתיקנים שבהם לא עשיתם".

ביז ניט לאנג צוריק האבען מיר פערשטאנען צו היטען אונזער אלגעמיינע ציוניסטישע ארגאניזאציע אז עס זאל אין איהר ניט הערשען דער הפקר גייסט. קיין זאך האט ניט געקענט געטאן און אונטערנומען ווערען וואס זאל ארויינברענגען א שפאלטונג. איך אליין בין געווען איינער פון די ערשטע דעלעגאטען צו דער ערשטער מזרחי קאנפערענץ אין לידא, און שפעטער - צו אין פרעסבורג צום ערשטען מזרחיסטישען קאנגרעס. איך געדענק נאך גאנץ גוט ווי דער מזרחי האט זיך זעהר בעמיהט ארונטער צו ווארפען פון זיך דעם חשד אז ער איז געשאפען געווארען צו ברענגען א שפאלטונג אין אלגעמיינעם ציוניזם. איך געדענק נאך ווי אזוי דר. לעאפאלד כהן, געשיקט פון דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע צו אונזער קאנגרעס, איז געווען בעגייסטערט פון דער ערנסטקייט און דער שטרעבונג צו איינגקייט וואס מיר האבען ארויסגעוויזען. און מיר שטעהט נאך פאר די אויגען דאס בילד מיט וואס פאר א חסיד'ישער התלהבות דער פריי - זיניגער כהן האט געטאנצט א ריקוד'על, זייענדיג בעגייסטערט פון אונזער ארבייט. און ווייסט איהר פארוואס? ווייל מיר האבען דעמאלט מיט זיך נאך געהאט אונזער גרויסען מזרחי פיהרער, הרב הגאון יצחק יעקב ריינעס, וועלכער האט פערשטאנען אבצושאצען די גרויסע וויכטיגקייט פון איינגקייט אין ציוניזם. מיר אליין איז אויסגעקומען צו מאכען אן אגיטאציאנס טור איבער גאנץ פוילען, וואו איך האב אגיטירט פאר דעם ציוניזם פון דעם מזרחי שטאנדפונקט, און מיר האבען פונדעסטוועגען קיינמאל ניט אטאקירט די ראדיקאלע ציוניסטען. פארקעהרט, מיר האבען זיך באמיהט געגענזייטיג צו פערשטעהן און אנערקענענדיג אונזער אידעאל פון פארשיעדענע שטאנדפונקטען האבען מיר דאך פארשטאנען צוזאמען צו מארשירען.

(פארזעצונג אויף פיידוש 5.)

ערב שבת בריוועלאך

געשריבען פון א איד, וואס פארזארגט וועגעטליך כלל ישראל, איבערגעגעבען צים דרוק דורך ה. מ. קירשענבוים.

בעז"ה, אור ליום ו, עש"ק לסדר "זאת התורה לכל נגע" לפ"ק.

פישעל!

— אוים

מעגען אלע רבנים מאכען ערקלערונגען, זאלען אלע פישער נאכגעבען דעם פיש סטרייק. זאל מען זאגאר אין דער נאציאנען ליגע, ארייננעהמען א אידישען אמענדמענט, מעגען אלע היגע ציונים טען שרייען געוואלד, פאר זייער דורכפאל ביי די וואהלען צום ציון קאונסיל, איז אוים

מעהר שרייב איך דיר ניט.

א ווארט ניט.

א סוף, אן עק. אפילו א אזויש אות צו דיר וועל איך ניט קאליע מאכען.

כ'וועל נעהמען א גרויסען הילצערנעם לעפעל, וועלכער טויג צו קיין זאך, נאר אויפ'ן פייער, כ'מיין מיר שאפען א ווייסע ברייטע פעדער, וועלכע זאל שאררען אלע שטיקלאך און ברעקלאך, צוזאמענגעבינדען עס, צום פסח גוי פארקויפען, זאל ער זיך מיט זיי קוויקען.

ניטא קיין הארץ מעהר.

קיין גאל מעהרער.

— אוים

די וועלט האט א ניי פנים באקומען, א צו קאלטעס, בלויז רויטע פלאמען, אזוי, אז די דערקענסט ניט, ווען ס'איז פאן שאנדע רויט, אדער ווען עס איז צוליעב קאפ, וועהטאג.

די טעות'ן זענען צו גרויס, מיט א אויסרייד, דו דערקענסט מיך ניט.

מענשען האבען זיך געביטען, לענדער האבען זיך געענדערט. פאגראמען זענען גאר פון נייעם שנים פאראן. אזוי פישעל אז שוויגען איז דער בעסטער מיטעל דערצו.

נו אדרבה טייערער, דערקען דורך דיין, שארפען מוח, ווען ס'איז געווען ווינטער, און ווען ס'וועט זיין זומער, מעגסטו יא ארויס ווארפען דיין אייוועז אדער ניט. טרעף הארציגער פאר וואס עס שפילט זיך אזוי "בביכול" בכבודו ובעצמו" וועלכער, הייסט זיך דערמאהנען פסח, אז נאר ער האט געראטעוועט די אידעלאך פון צרות. מיט די יעצטיגע אידען אין פוילען, אוקראינע, און גאליציען, וואס זוכט ער ניט אוים פאר זיי. דעם צלם קושען, פערד פוצען, יום כפור ארבייטען, צונגען שניידען, רבנים אין די טליתים שיסען, שייטער הויפענס ארא־ זשירען.

די גלייבסט דאך פישעל, אז ער איז "הנותן לשכוי בינה" ער לערענט זאגאר א האהן שכל, אויף זיינס א באפעהל שלינגען פיש אין נביאים און שפייען זיי אוים, כדי אידען זאלען זיך הרגענען יום כפור, איבער 'מפטיר, יונה" גיב מיר דאס צו פארשטעהן.

יא פישעל, היינט איז די צייט צו ענדערען אלעס.

היינט רייניגט מען אוים דאס פארגאנגענע, מען דערמאהנט זיך בלויז מיט פרייד. די אמאליגע מצרים צרות, און מען זינגט וואס פאר א גרויסען גוטען טייערען גאט מיר האבען, וועלכער זיצט און שווייגט, וויל זאגאר ניט הערען פון די טייערען בלוט, די אומשילדיגע נשמות וועלכע קומען טאג טעגליך פאר'ן כסא הכבוד,

אזוי טוט אונזער טאראנטא. און אזוי וועל איך טון.

האסט דאך געזעהן פישעל, וואס אונזער רעדאקטאר האט געטון די היי־ יגע פסח וואך,

דערזעהן א ווארימען טאג, א שוועלבעלע האט איהם א טרילע געגעבען פארן פענסטער, דער ווינטער מאנטעל איז איהם שווער געווארען, האט ער א כאפ געטון פינף פאעטען אין איין טאג, ווי אויסגעריינינגט פון דער רעדאקציע. (זעה מאנטאג) פריהלינג קומט — נייע ליעדער וויל ער הערען, אוים מיט'ן אלטען.

זעהסט דאך וואס דער פאלקס פארטרעטער האט געטון. ארויס איבער'ן שטעטעל שטאלץ מיט גרויסע קעשענעס, ניטא מעהר קיין נדבות, חיובות, זענען פאראן קאנטראקט - חובות. איך - דיר, באזארגען קראנקע, דו מיר צאהל שטענדיג. אויס מיט'ן אלטען.

דער ציון קאונסיל וואס האט געטון, איהר אלטע שרייט, ליארעמט, וועלט וואהלען, זאגט אז איהר האט מאכט, טראגט ציוניזם אויף אייערע פלייצעס, אנו זאל מיט די כוחות פארמאסטען זיך רען, דו ווייסט דאך פישעל די רעוואלטאטען.

נו און דאס וועלט רעדעל.

פישעל אהן חכמות, ערענסט און רוהיג, קוק צו דאס אתה בחרתנו פאלק. וועלכעס קען זיך גרייטען א יאהר, צו איין נאכט מלוכה.

און נאך אידער די מלוכה פאנגט זיך אן, אידער ער דערפיהלט זיך א מינוט פריי, אויף א ווייך געלעגער, ווערט ער גלייך מיעד. נאכלעסיג, שלאפט גלייך איין, פארגעסט זיין מיה, הארעוואניע, ביז ער כאפט זיך אויף, נאך אלעמען, נעהמט ווידער ארבייטען א קיילעכדיג יאהר, פאר'ן זעלבען פסח פאר דער זעלבער געשיכטע, אזוי ווידערהאלט ער זיך זיין גאנץ לעבען, ביז אויף דער עלטער, באטראכט וואס פאר א רעטעניש דאס איז.

וויפיל כוח און ארבייט איז אפגעגעבען געווארען פאר די קאנגרעסען, דעמאקראטיע, פאלקס־שלוחים.

זאג מיר אדרבה, וואס האבען זיי געטון, וואס ווילען זיי טון, וואס קענען זיי טון.

דארף מען זיך ניט האלטען ביי די זייטען פון געלעכטער פון אלעם און אלעמען.

געווען אמאהל א מצרים, א מדבר, א משה, א פסח, האבען יענע אידען געליטען, געבעטען, פארשריבען געבונדען הגדות, געלאזען בילדער.

נו און היינט פישעל.

וואס טוט מען, אדרבה זאג מיר.

וואס טוען אונזערע מארשאלס און שיפס, וואס טוט דאס פאלק זעלבסט, קלייבט ווער עס איז ציפערן, פאקטען, וועט מען אמאהל געדענקען היסטארישע פאסירונגען, אינטערעסירט וועמען צו הערען פון אייגענע ארבייט, פאר וועלכער מען קעמפט יאהרען.

קענסטו מיר צייגען צוויי צעהנדליג אידען וועלכע ווילען וויסען וואס א קאנגרעס מיינט, וואס האט ער געטון, וואס וויל ער טון, וואס דארף ער טון, פאר וואס האט מען אזוי פיעל געארבייט?

קען די גאל ניט פלאצען פון אזא געלעכטער.

אידען האבען געכאפט צרות אין מצרים. ווייסען מיר אלע, פארשריבען פארחתמ'ט.

נו, די היינטיגע הרוגים על קדוש השם, די טויזענטער פאגראמירטע, געשענדעטע, און מצרים האט מען דאך ווי ניגסטענס פלייש מיט קנאבעל געגעבען? נו היינט?

זיצען אונזערע משה ואהרונ'ס ביים פריעדענס טיש, די געזאלבטע שלוחים שטעהען פאר'ן מלך, אבער — וואס טוט מען ניט אידען היינט צו טאן.

גלויבסטו באמת פישעל, אז ס'איז נאך אידען פאראן אויף יענער זייט ים, ווילסטו נאך אזא נס גלויבען, אדער פישעל וואלט גלייכער געווען, אוים אידען צו ווערען אן עק א סוף. "אין משיח בן דוד בא" געדענקסט דאך, אז משיח וועט ניט קומען, ביז עס וועלען קיין אידען ניט זיין.

טא קום, מיר ווערען מארגענטויס, אויס פאלעסטינא, אויס אידען רעכטע, אויס אידישע שפראך, אויס צרות, אויס הגדות, פארגעס די פארגאנגענהייט, טאנץ אויפ'ן אסימילאציאנס טיש, לעק דאס שטריקעל, און די גאולה וועט קומען.

מיר וועלען פריי ווערען.

פריי פון הכשרים, פריי פון זוכען ווייז אויף ארבע כוסות, פריי פון פיש טראסט, מצה טראסט, און אנדערע טראסטען, פריי פון גרעסערע פסח אויסגאבען, פריי פון שנאפס פארקויפען פריי פון באזונדערע תלמוד תורות, פריי פון שפראכען קאמפף, פריי פון פארטיי מחלוקת, פריי פון צדקה אינסטיטוציעס, פון פאלעסטינא פאנדען.

דאס איז דער בעסטער פלאן נאך אלע חקירות־ודרישות, א איד צו זיין איז שווער, פסח צו מאכען א ביסעלע שווערער, ארבע כוסות צו באקומען נאך שווערער, די אידישע ליידען צו זעהן, גאר שווער.

טא שאקעל דיך אפ פון אלעם פון אלעמען, געהסטו ארויף פסח אויפ'ן הסה בעט, ווערסטו פריי, געדענק זשע פארשלאף ניט, ווער ניט מיעד, נאר ווארף ארונטער פון דיר אלעם לדורות.

א מענש ווער, פישעל, א מענש מיט מענשען גלייך.

ווי עס וווּנשט דיר
דיין "כאצקעל".

נ. ב. אויב וועסט ביי "כל דכפין יתי ויכול" געפינען פארשלאפענע טירען טא ווארט אונטער ביז "שפוך חמתך" נאכ'ן עסען וועט דיך יעדער איד ארויינלאזען.

דער זעלבער.

איהר מעגט חלומען חלומות

און זעהען פאנטאזיעס אבער צו פארווירקליכען אייערע חלומות און רעאליזירען אייערע פאנטאזיעס מיינט האבען א קליינעם קאפיטאל מיט וועלכען אנצופאנגען.

דער אופן ווי אזוי צו באקומען א קאפיטאל איז צו שפארען א טייל פון דעם וואס איהר פארדינט יעצט.

באשליסט יעצט צו לאזען אונז העלפען אייך שפארען, פראצענט ווערט נצאהלט יעדע זעקס מאנאטען.

אפּגעצאהלט קאפיטאל $6,500,000
רעזערוו פאנד $12,000,000
רעזאורסעס $130,000,000

די בענק אף "נאווא סקאשיא"

בראנטשעס
קווין און מיקאל סטריט, ה. ל. טנמאז מענעדזשער
ספעדיינא און דאנדעס סט. א. וו. הורלסמאז עקטינג מענעדזשער

BANK of NOVA SCOTIA ESTABLISHED 1832